

Dit is een wetenschappelijk verslag van TOPICS-MDS, een unieke bron met waardevolle gegevens over gezondheid en welzijn van een groot aantal kwetsbare ouderen en mantelzorgers verspreid over Nederland, verzameld vanuit het Nationaal Programma Ouderenzorg. TOPICS-MDS Data Brieven leveren updates over TOPICS-MDS gerelateerde onderzoeksbevindingen aan gezondheidsprofessionals, beleidsmakers en andere betrokken instanties en probeert langs deze weg bij te dragen aan de wetenschappelijke basis voor ontwikkeling van programma's op het gebied van de gezondheidszorg.

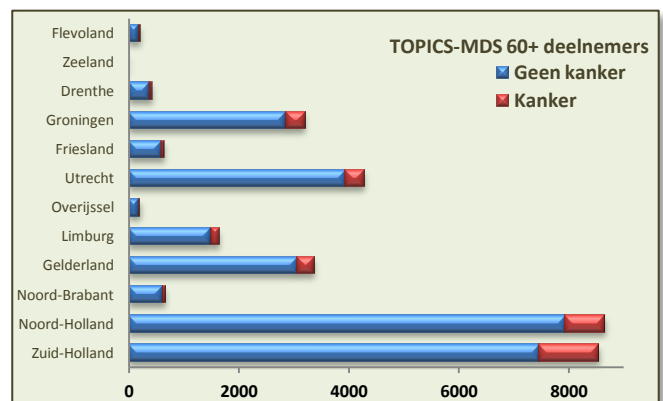
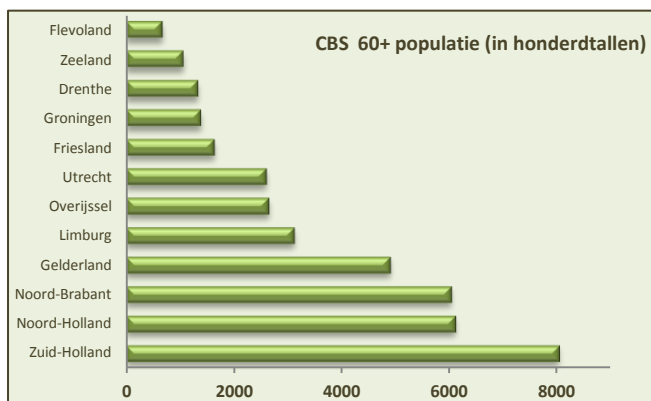
Er is echter tot op heden weinig aandacht geschonken aan de kankerzorg voor ouderen. Deze Data Brief geeft meer inzicht in hoe onderzoekers en klinici TOPICS-MDS kunnen gebruiken als een marker voor de gezondheidsstatus en het welzijn van ouderen met kanker.

Tussen 2003 en 2013 zijn meer dan 460.000 gevallen van kanker gerapporteerd. Ongeveer 70% van deze personen is ouder dan 60 jaar. (10-jaars prevalentie, NKR)

Introductie

Veroudering is een belangrijke risicofactor voor kanker. In Nederland worden jaarlijks meer dan 83.000 personen gediagnosticeerd met kanker. Circa 70% van de personen met kanker is ouder dan 60 jaar en ongeveer 40% is ouder dan 70 jaar. Men verwacht dat de incidentie van kanker in de toekomst zal stijgen, als gevolg van de vergrijzing van de Nederlandse bevolking. Daarnaast zal de zorg voor kankerpatiënten steeds complexer worden, omdat een groot gedeelte van de populatie te kampen heeft met comorbiditeit, functionele beperkingen en kwetsbaarheid.

TOPICS-MDS is een landelijke database met gegevens over de gezondheid en het welzijn van meer dan 38.000 ouderen en 4.000 mantelzorgers uit de algemene populatie, eerstelijnszorg, ziekenhuizen, verpleeg- en verzorgingshuizen verspreid over heel Nederland. Meer informatie over deze database kunt u vinden op www.topics-mds.eu. Momenteel bevat TOPICS-MDS gegevens van meer dan 30.000 Nederlandse ouderen van 60 jaar en ouder. Van deze personen rapporteerde 10,9% (n=3311, 51,9% vrouw) kanker te hebben (gehad). Figuur 1 geeft per provincie de verdeling weer van de ouderen met kanker in TOPICS-MDS, ten opzicht van alle Nederlandse ouderen (CBS, januari 2014).

Figuur 1. Nederlandse ouderen (CBS, januari 2014) versus ouderen in TOPICS-MDS, met en zonder zelfgerapporteerde kanker.

TOPICS-MDS bevat een aantal instrumenten die gevalideerd zijn voor het gebruik in ouderen. Daarnaast zijn er gegevens verzameld met betrekking tot demografische kenmerken, morbiditeit, functionele beperkingen, mentale gezondheid, sociaal functioneren, kwaliteit van leven en zorggebruik, waardoor een gevalideerde kwetsbaarheidsindex ontwikkeld kon worden, de TOPICS-KI (Tabel 1, zie *TOPICS-MDS Data Brief nr. 2* voor meer informatie).

Tabel 1. TOPICS-MDS instrumenten (versie 1; 2013)

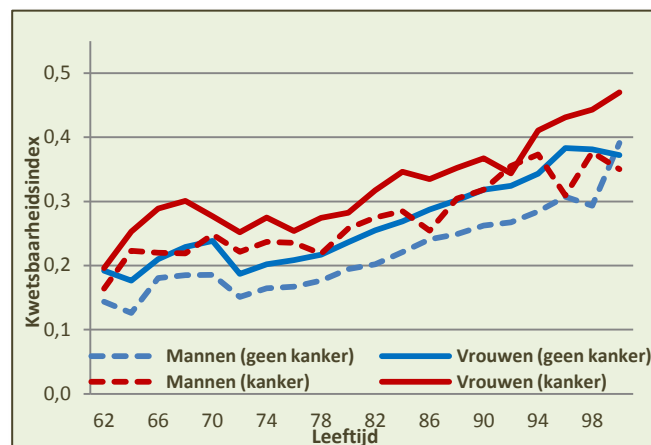
Domein	Instrumenten/Details
Ouderen	<i>N</i> >32.000
Demografische kenmerken	Geslacht; Leeftijd; Afkomst; Burgerlijke staat; Woonsituatie; Opleiding; Socio-economische status
Multimorbiditeit	17 chronische ziekten uit de "Lokale en Nationale Monitor Gezondheid"
Functionele beperkingen	Katz (I)ADL
Psychologisch welzijn	Rand-36
Sociaal functioneren	Rand-36
Gezondheidsgerelateerde kwaliteit van leven	EQ-5D+C
Zorggebruik	Opname in ziekenhuis en duur, urgente zorgbezoeken.
Kwetsbaarheid	TOPICS-KI; 23 en 45 items
Zorg uitkomsten	
Kwaliteit van leven	Cantril's Self Anchoring Ladder
Zorg kosten	Zorgkosten gebaseerd op zorggebruik.

Hoe kan TOPICS-MDS bijdragen aan het verkrijgen van meer inzicht in de zorg voor ouderen met kanker?

Kanker en kwetsbaarheid

Ouderen die als kwetsbaar worden aangemerkt hebben een verhoogde gevoeligheid voor ernstige gezondheidsproblemen. In TOPICS-MDS kan de mate van kwetsbaarheid worden geschat op basis van de door de oudere gerapporteerde fysieke, psychologische en/of sociale problemen. Het is van belang om de kwetsbaarheid van ouderen met kanker te bepalen, omdat dit een marker kan zijn voor gevoeligheid voor andere gezondheidsproblemen. In TOPICS-MDS wordt kwetsbaarheid geschat met behulp van de TOPICS-KI, die gebaseerd is op diverse domeinen. Mannen en vrouwen met kanker

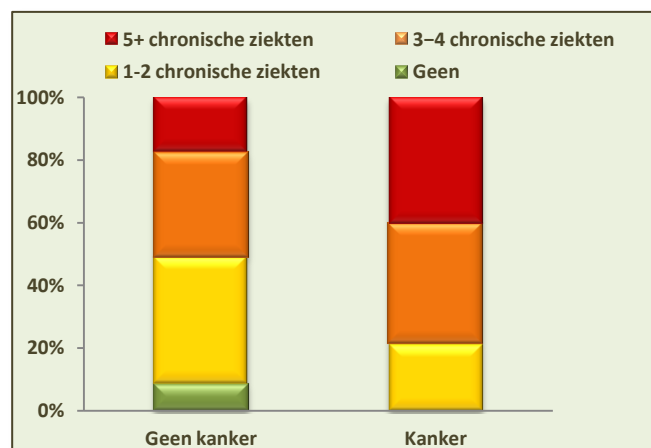
rapporteerden consistent een hogere kwetsbaarheidsindex score, berekend met de 45-item TOPICS-KI, dan ouderen zonder kanker (Figuur 2).

Figuur 2. TOPICS-KI neemt toe met leeftijd, gestratificeerd naar geslacht en zelfgerapporteerde kanker status.

Kanker en multimorbiditeit

Ouderen met kanker hebben een grotere kans op comorbiditeit en dit kan de kankerprognose en de overlevingskans beïnvloeden. TOPICS-MDS bevat zelfgerapporteerde gegevens over 17 chronische ziekten. In TOPICS-MDS rapporteerde 7,6% (n=2324) van de ouderen geen chronische ziekte te hebben. Ouderen met kanker hadden meer kans op het hebben van drie of meer chronische ziekten (naast kanker), dan ouderen die aangaven geen kanker te hebben (Figuur 3).

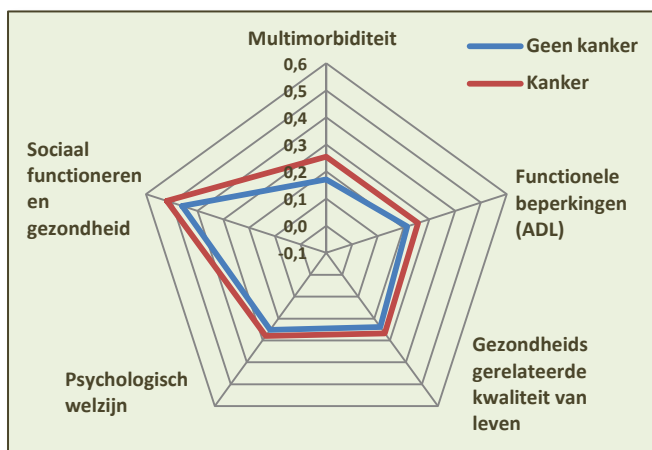
Figuur 3. Percentage multimorbiditeit in ouderen met en zonder zelfgerapporteerde kanker.

Kanker en multidimensionele assessment

Ondanks dat ouderen meer kans hebben op multimorbiditeit, ontvangt de meerderheid van de ouderen met kanker geen geïntegreerde zorg. Multimorbiditeit, functionele beperkingen, gezondheidsgerelateerde kwaliteit van leven en psychologisch en sociaal functioneren kunnen geëvalueerd worden met behulp van TOPICS-MDS. Deze data kunnen gebruikt worden om te bepalen wat de impact is van deze domeinen op de last van

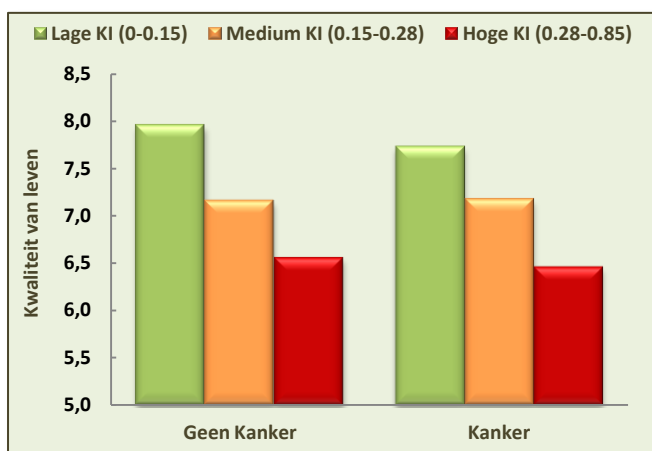
kanker in de oudere populatie. Figuur 4 laat zien dat ouderen met kanker meer problemen hadden op het gebied van deze domeinen dan ouderen die geen kanker hadden. Het verschil in de TOPICS-KI tussen ouderen met kanker en ouderen zonder kanker kan het beste verklaard worden door het hogere aantal chronische ziekten in de ouderen met kanker (domein multimorbiditeit).

Figuur 4. Vijf subdomeinen van de TOPICS-KI voor het bepalen van de last van kanker in ouderen.

Kanker, kwetsbaarheid en kwaliteit van leven

Doordat er binnen TOPICS-MDS een maat voor kwetsbaarheid beschikbaar is, kunnen kwetsbare ouderen met kanker worden geïdentificeerd. Deze informatie kan gebruikt worden voor het voorspellen van de gezondheidsstatus en de overleving. In zowel ouderen met kanker als ouderen zonder kanker waren hogere kwetsbaarheidsindex scores (gebaseerd op de tertielen van de TOPICS-KI) geassocieerd met een lagere kwaliteit van leven. Het meenemen van een maat voor kwetsbaarheid, kan meer inzicht geven in onderzoek naar kwaliteit van leven van ouderen met kanker.

Figuur 5. Kwaliteit van leven (score 0-10, hoger is beter) gestratificeerd naar kankerstatus en TOPICS-KI tertielen.

Vragen die beantwoord kunnen worden met behulp van TOPICS-MDS:

- Wat zijn de diverse gezondheidsproblemen en functionele beperkingen in ouderen, als gevolg van verschillen in kankerstatus?
- Wat zijn de (extra) gezondheidszorgkosten die geassocieerd zijn met het hebben van kanker?
- Wat is de bruikbaarheid van TOPICS-KI in het bepalen van subklinische groepen van oudere kankerpatiënten?
- Hoe zijn TOPICS-KI en kwaliteit van leven geassocieerd in oudere kankerpatiënten?
- Is er een socio-economische ongelijkheid in kankerzorg voor ouderen?
- Wat is de ervaren last van mantelzorgers van de zorg voor ouderen met kanker?

Bent u geïnteresseerd in het gebruik van gegevens uit TOPICS-MDS?
Ga naar www.topics-mds.eu voor informatie over beschikbare data en details over de aanvraagprocedure.

Contactinformatie

TOPICS-MDS
Radboudumc, afdeling Geriatrie
Postbus 9101
6500 HB, Nijmegen
Tel: 024 3616772
Email: topics-mds@umcn.nl
Web: www.topics-mds.eu

[LinkedIn](#) [Twitter](#) [Facebook](#) Find us on Facebook

